

Klic TRIGLAVA

LETO X.

19. OKTOBRA 1957.

ŠTEV. 221.

OB DESETLETNICI

Na narodni praznik, 29. oktobra 1947., je bila ustanovljena "Slovenska Pravda". Njen nastanek, v majhnem begunskem taborišču v severni Nemčiji, je bil tiste čase komaj zaznaven, tako nepoznani in tudi mladi so bili njeni začetniki. Toda, kdor bi hotel razumeti, zakaj je tedaj vzklika ta nova politična organizacija in kako je sploh mogla združiti na skupno idejno politično osnovo ljudi iz različnih predvojnih političnih ali če že hočete "svetovno nazorskih" okolij, ne sme iskati odgovora v ljudeh, ampak si naj prikljče v spomin vso tragiko slovenskega in jugoslovanskega medvojnega življenja in zlasti vzdušje, v katerem je tista prva begunska leta živela, boljše rečeno: životari-la slovenska politična emigracija.

29. oktober 1947. je pomenil za "Slovensko Pravdo" dan odpora proti miselni ohromelosti slovenskih in jugoslovanskih politikov, ki so z gesli, da še ni čas ali da se ne da nič storiti, branili mrtvilo v tisti emigraciji, ki je iz političnih razlogov zapustila domovino in bi torej v svobodnem svetu morala z vso iznajdljivostjo, neodjenljivostjo in predvsem najširšo koncentracijo nadaljevati svoj politični boj.

Proti "povratku na staro" je bila rojena ustanovna "Izjava".

Iz lakote po resnici in žeje po novih idejah smo pred desetimi leti, dobesedno pozabljeni od večine slovenske emigracije, od nekaterih njenih vodnikov pa obsojeni kot izrodki, začeli presodno proučevati slovensko in jugoslovansko preteklost ter svet okoli sebe in se dokopovati do novih spoznanj, ki so bila v marsičem drugačna od onega, kot nam je bila nekoč doma soljena pamet.

Tako smo bili željni delovanja, da nismo toliko gledali na svojo obliko ali obleko, da bi si le omogočili organiziran nastop in s tem dovolj močan glas, da bi slovenska in jugoslovanska emigracija slišala in spoznala, da ne bo pripomogla k izboljšanju razmer v domovini, če se bo predajala filozofiji slabičev, ki vedno čakajo in zato tudi vedno zamude.

Sprva smo bili deležni značilnega maloslovenskega posmeha in kasneje formalističnega "nasveta", da naj ustanovimo politično stranko. Kot da bi mi tedaj razmišljali prav o tem, kako bo kdo zasedel kak položaj v Ljubljani ali pa da je samo s politično stranko moč tolči komunizem...

Toda čez nekaj let so tudi drugi prišli do nam podobnih spoznanj in zaključkov, ne med zadnjimi oni, ki so nekoč kazali s prstom na nas. Tako smo tudi od drugih slišali kritiko filozofije čakanja in zamujanja; tudi drugi so prišli do spoznanja, da vendar "mladi rod" odrasča in da se bo treba z njim sporazumeti. Toda tudi tu je nazadnje, kot tako pogosto v malih slovenskih razmerah, prevladal formalizem: 'ker niste stranka, zato ne morete med nas odnosno se morate prej vključiti v kako stranko.' Kot da bi bila delavoljnim in požrtvovalnim ljudem samo partijska izkaznica dopustilo, da bi smeli ali mogli politično misliti in delovati, zlasti še v emigraciji. Šlo je torej za čisto formalistično vprašanje, ker ni vendar danes v emigraciji prav nobene razlike v delovanju političnih strank, t.j. skupin, ki jim je do oblasti, ter političnih organizacij, ki niso stranke in jim ni do oblasti.

Ob tem vprašanju smo se dokončno ločili. Ta nova "ločitev duhov" in razvoj dogodkov sta nam narekovala nova razmišljanja in nova iska = nja ter prav za deseto obletnico določamo prilikam in prihajajočemu času odgovarjajočo obliko "Slovenske Pravde".

Izvršni odbor
"Slovenske Pravde"

VELIČINA J. E. KREKA

Pred štiridesetimi leti, 8. oktobra 1917., je umrl dr. Janez Evangelist Krek, ljudski tribun, kakršnega Slovenci nismo imeli pred njim in ne za njim. Imeli smo večje politike in časnikarje, bolj izobražene prosvetne delavce in vzgojitelje, boljše organizatorje in govornike, sve = tejše duhovnike in sposobnejše gospodarstvenike, toda ni ga bilo človeka, ki bi deloval na vseh teh in še drugih področjih in v eni osebi storil toliko kot Janez Ev. Krek. V tej njegovi vseobsegajoči dejavnosti se brez dvoma skriva njegova veličina, kot so skrite tudi njegove slabosti in napake.

Toda Janez Evangelist Krek ne bi zavzemal še posebej visokega mesta med Slovenci, če ne bi v tistih usodnih vojnih letih zavestno ali podzavestno slutil, za kaj tedaj dejansko gre. Težko je reči, če je sam prišel do tega spoznanja, kajti tudi on se je razvijal: Prepeluh celo trdi, da v marcu 1917. leta še ni bil prepričan v razpad Avstro-Ogrske. Nič čudnega, saj si celo Zavezniki še niso bili o tem na jasnem. Čisto možno je, da so v mnogi meri nanj vplivali socialno demokratični mladeniči, ki so v mladih srcih podpisali smrtno obsodbo Dvojni monarhiji, in s katerimi je Krek imel stike. Toda ne zadostuje biti samo mlad in revolucionaren. Treba je tudi notranje sile, moči prepričevanja in vpliva, moči avtoritete, s katero zajameš množice in jih kot Mojzes popelješ v obljubljeno deželo. To je storil Janez Evangelist Krek.

Ne pride nam na misel, da bi mižali pred vsem negativnim, česar je bilo toliko v prvi Jugoslaviji. Ne zanikamo, da so naši narodni vodniki vstopili v novo državo v nekem romantičnem navdušenju, ne da bi to novo skupnost dovolj poznali. Tudi ne tajimo, da so poleg Srbov in Hrvatov sami storili mnogo, da bi bila ta država boljša, a tudi opustili marsi = kaj, kar jo je slabilo. Toda kljub slabim stranem skupne države, ki je bila pač taka, kakšni so bili njeni državljani in vodniki, skupne države, ki je po vseh zakonih političnega in družbenega razvoja morala preiti različne stopnje dviganja in padanja, si upamo trditi, da nas je Jugoslavija leta 1918. kot narod v bistvu rešila.

Porajanje Češkoslovaške in Jugoslavije, zlasti prve, je pomenilo propadanje Avstro-Ogrske. Značilno je, da se je ta zlonila prav tam, kjer je hotela utrditi svoj položaj; da bi spet postala neodvisna velesila: v vojni s Srbijo. Toda kakor hitro so Srbi vdrli na Ogrsko in Rusi za = sedli karpatske prelaze, je bila Nemčija tista, ki je reševala Dvojno monarhijo in s tem prevzela tudi njeno vojaško in politično vodstvo. S tem se je pričel krvavi nemški boj za gospodstvo v Evropi in Habsburžani so ostali poslej samo še nemški sateliti. Po drugi strani pa so Madžari postali zavezniki Nemcev in oba gosposka naroda sta v svojih računih že likvidirala habsburško cesarstvo v korist Velike Nemčije in Velike Madžarske. Tako se je pričel uresničevati načrt o Mitteleuropi, cesarstvu sedemdesetih milijonov, v katerem bi bili Slovani obsojeni na propadanje. Avstrija je bila nanreč tedaj vojaško, politično in gospo = darsko že tako šibka in tako odvisna, da bi kakršnakoli rešitev avstrijskega narodnostnega vprašanja v habsburškem okviru dejansko pomenila le krepitev Nemčije, tem prej, ker bi takozvano "avstrijsko poslanstvo" pomenilo praktično nič drugega kot le posilstvo Slovanov, da bi se borili za nemško nadvlado v Evropi.

V takem položaju je bilo razbitje Dvojne monarhije za nas Slovence edino rešilna bilka, če smo se hoteli ohraniti kot politični narod in kar največ rešiti svojega ozemlja. Popolnoma pravilno opozarja angleški zgodovinar A. J. P. Taylor, da bi bila trialistična preosnova habsburškega cesarstva, ki je še danes ne morejo pozabiti zagovorniki Podonavske fe =

deracije, možna edinole, če bi jo prostovoljno dovolili tako Nemci kot Madžari. Toda ker so bili ti proti temu, Habsburžani pa so bili nanje vezani na življenje in smrt, je prav to družabništvo končno pokopalo tudi Monarhijo. Nemška in madžarska oblast bi sicer mogla biti oslablje na samo z njunim vojaškim porazom, toda ta poraz je pravtako kot bi ga morebitna zmaga neizogibno uničila habsburško cesarstvo, ki je že pred časom prenehalo biti neodvisno.

To revolucionarno reševanje narodnos tnega vprašanja v Avstro-Ogr = ski je slabilo tako Dvojno monarhijo kot Nemčijo in Madžarsko, čijih zmaga je postajala vse manj verjetna. In takšno narodnostno vprašanje je s posredovanjem velikega Masaryka končno tudi odločilo razpad cesar stva, ko so bili za to pridobljeni tudi Zavezniki. Sicer smo dobrih dvajset let dobili "Novo Evropo", toda tedaj smo bili Slovenci pred sve tom že uveljavljeni kot politični narod jugoslovanske države; torej v mnogo boljšem položaju kot bi bili leta 1918., ko bi z Avstro-Ogrsko nosili vse posledice nemške zmage ali poraza, če bi za vsako ceno vztra jali pod habsburškim orlom.

Ko se je torej Janez Ev. Krek odločil za tako revolucionarno reše vanje slovenskega vprašanja izven avstro-ogrškega okvira, je doprinesel za naš narodni obstoj in razvoj več kot kdorkoli prej v slovenski zgodovini. Zato se predvsem zaradi tega danes spominjamo velikega Kreka.

ZAPAD IN VZHOD

Nikdar še ni obstala kakšna vladavina, kadar so se državljani odlo čili, da je treba z njo pomesti, je zapisal Leonard Shapiro v svoji pre pričljivi knjižici, o kateri poroča naš stalni sodelavec na naslednjih straneh. Toda nikdar doslej še ni bil spopad idej tako velikanskega obsega, kot smo mu priče danes. Kljub navidezni idejni defenzivi, ki jo bije Zapad in ki jo je moč zlasti pogosto zaznati na političnem prizo rišču, so vendar ideje svobode na pohodu v sovjetskem delu sveta.

V tem pogledu je nedavni svetovni mladinski festival v Moskvi vsaj toliko storil za stvar Svobode kot so si sovjetski oblastniki obetali propagandnih koristi od njega. Žeja sovjetske mladine, da spozna zuna = nji svet in njegove ideje, je prihajala znova in znova do takega izra za, da je povsem razumljivo, da se je pričela sovjetska vlada zavedati, da ima miroljubna koeksistenca tudi svojo senčno stran. Sovjetska in = teligenca jo je pričela namreč razlagati tako, da to ne znači le žive ti v miru z drugimi ampak tudi tolerirati druge ideje in jih celo spre jemati, na političnem, znanstvenem in celo ideološkem polju, če se poka žejo pametnejše od sovjetskih. Tako herezijo je prav pred kratkim ostro obsodil tajnik sovjetske Akademije znanosti v ideološkem glasilu komu nistične stranke: "Koeksistenca teh ideologij je povsem napačna. To je prav tisto, kar žele naši nasprotniki: ideološko razorožitev sovjetske znanosti". To pot je meril na sovjetske znanstvenike. Malo prej pa smo čuli o težavah s pisatelji in še prej med študenti.

Tako se sovjetski oblastniki znova in znova znajdevajo pred dile = mo, kako dovoliti svobodo razpravljanja, ki je prvi pogoj napredka v zna nosti, ne da bi bili pri tem omajani marksistični temelji sovjetskega sistema, kot je ugotovil Victor Zorza v "Manchester Guardianu". On skle pa, da je zaradi takih, vedno številnejših pojavov povsem verjetno, da so Sovjeti znova sprožili hladno vojno le zato, da bi "spričo zapadne agre sivnosti" umetno vzdrževali gotovo stopnjo mednarodne napetosti, da bi tako lahko opravičili potrebo po močnejši roki nad sovjetsko inteligen co, ki naj bi se discipliniraneje vedla in delala.

Ta razlaga utegne držati. In povsem verjetno je, da bodo sovjetski oblastniki vsaj za nekaj časa tudi uspeli obdržati vajeti v rokah. Kajti - v tem se razna poročila strinjajo - današnja ruska mladina je v prvi vrsti evolucionistična, ni revolucionarna, pa zato poskuša najprej pre ko režimskih organizacij vplivati na razvoj dežele in družbe, čeprav že tudi čujemo o obstoju malih debatnih krožkov v zaključenih družbah, kjer na povsem nevezan način proučujejo politična, gospodarska in socialna

vprašanja. Gotovo je tudi, da je ruska mladina vroče rodoljubna in da istoveti svoj patriotizem s sovjetskim sistemom, v katerem je odrasla - kar je poleg drugih potrdil nedavno "Observerjev" dopisnik George Sherman po svojem povratku s Festivala. Zato je prav verjetno, da bo v gotovem oziru zaradi pomanjkanja točnih informacij o zapadu in zaradi uradne propagande v dobri veri nasedala partijski tezi, da je "svobodni svet" obkrožil Rusijo in da ta predstavlja zanjo nevarnost. Iz tega vidika je torej v neki meri sovjetska trda roka zanje če že ne opravičljiva pa vsaj razumljiva in mnogi mladinci niso čisto nič voljni, da bi pospeševali hitrejšo liberalizacijo, čeprav se zavzemajo za večjo svobodo, kot je s konkretnimi primeri popisal svoje vtise s Festivala Maurice Pelter, britanski komunist, ki pa je zapustil partijo zaradi madžarske protirevolucije in kasneje šel na svojo pest v Moskvo.

Z ozirom na to so torej zapadne napake v veliki meri krive, da uživa sovjetski sistem pred svojimi državljani več podpore kot pa bi to zaslužil. Iz tega vidika je bila torej sueška afera noro, nepolitično početje, ki je v prvi vrsti okrepilo sovjetske oblasti in pred njihovi državljani opravičilo, potrdilo in podkrepilo partijsko tezo o kapitalističnem imperializmu, poleg tega da je v dneh madžarske revolucije odvrnilo ali pa vsaj delilo pozornost vsega sveta od glavnega prizorišča krvave drame.

Zato zavisi v veliki meri prav od Zapada, kdaj se bodo sovjetski državljani odločili, da je treba pomesti s komunističnim režimom. To ne utegne biti prej, dokler se državljani Sovjetske zveze ne bodo počutili popolnoma varni v svoji deželi, dokler ne bodo spoznali, da je režimska teza o zapadni napadalnosti laž. Zapadne ideje i svobodi in o človeškem dostojanstvu naletijo sicer v Sovjetski zvezi na odprta ušesa in usta, toda nerodna ali napačna zapadna politika kje na Bližnjem vzhodu, v Afriki ali južni Ameriki podre z enim zamahom, kar je bilo grajeno skozi dolge mesece ali celo leta.

KRŠČANSTVO ALI MARX ?

Vpliv britanskih laburistov na socialistična gibanja širom sveta je bil zapažen zlasti na nedavnem kongresu Socialistične internacionale na Dunaju. Pri tem je zanimivo, da predstavlja evropski kontinent s sponini na "kulturni boj" trši oreh kot pa preostali svet, zlasti tisti, ki je vključen v britansko Skupnost narodov. Dunajskega kongresa se je udeležil tudi indijski delegat Kripalani, do pred kratkim predsednik indijske socialistične stranke. Ta je postavil dva pogoja za globlje razumevanje med azijskimi in evropskimi socialisti: nedvoumno stališče proti kolonializmu in privzem etičnih načel namesto marksizma kot osnove socialistične miselnosti.

Angleški laburizen, ki za svoj obstoj dolguje več verski sekti meto dizma kot pa Marxu, laburizen, v katerem so se v tolikšni meri šolali socialisti nekdanjih in obstoječih britanskih kolonij, je s to indijsko zahtevo naredil občuten korak naprej v tih borbi, da se svetovni socializem ptrese marksistično-materialističnega bremena. Ni pa presenetilo, da je prišel največji odpor prav z evropskega kontinenta, kjer še vedno nekateri socialisti poudarjajo, da mora biti marksizen osnova socializma in da je le na ta način moč iztrgati komunistom iz rok monopol nad Marxom. S tem v zvezi je po drugi strani značilno, da se domalega v vseh kontinentalnih socialističnih strankah pojavljajo glasovi in ustvarjajo frakcije, ki želijo pospraviti z Marxom in postaviti socializem na duhovno osnovo. Evo, kaj se je zgodilo na Nemškem: Delavske zveze so se odločile poslati 400 svojih protovoljcev v verske tečaje, ki sta jih priredila katoliška in evangelska Cerkev. Med njimi so bili ateisti in agnostiki. Toda uspeh je bil kljub temu odličen. Delavske zveze so se za ta korak odločile predvsem, da bi se otresle marksističnega pečata, da bi odslej vzdrževale boljše stike s Cerkvami - (krščanske nesocialistične uni je so često volile nesocialistične stranke!) in zaradi spoznanja, da doživlja zapadna Nemčija verski preporod in da lahko samo globlje razumevanje krščanske etike izboljša delavske odnose z ostalo narodovo skupnostjo.

BODOČNOST RUSIJE

Znanstveni uspehi Sovjetske zveze so v zadnjem času taki, da upravičeno privlačijo pozornost vsega sveta. V deželi, kjer so potniki z zapada redno vprašani, če imajo kaj obleke naprodaj, kjer baje teče toplá in hladna voda samo v najboljših hotelih, kjer je do pred kratkim skoraj vsega manjkalo, so znanstveniki napravili tak napredek, da je svet ostrmel. In istočasno ko je Sovjetska zveza izstrelila prvi umetni zemeljski satelit, se njeni učenjaki, ki so pripomogli k temu uspehu, sprehajajo po svobodnem zapadu, udeležujejo mednarodnih konferenc in nobenemu od njih še na misel ne pride, da bi zaprosil za politični azil v kaki zapadni državi in si tako izbral svobodo, katere, kot pravijo na zapadu, v Sovjetski zvezi ni.

Dejstvo je, da je Sovjetska zveza danes večja uganka kot pa je bila za časa Stalina, ko se je o dogodkih v njej le malo vedelo. Dasiravno je možno, da se je stvarno politično vodstvo komunističnega sveta s Stalinovo smrtjo izmuznilo iz rok njegovih naslednikov in prešlo v roke Kitajcev, je - gledano objektivno - Sovjetska zveza na poti, da postane največja sila modernega sveta.

Jasno je, da bo v danih okoliščinah vse, kar se tiče Sovjetske zveze, zanimalo merodajne činitelje Zapada in da bomo v bližnji bodočnosti pričé vedno večjega števila knjig, ki bodo obravnavale eno ali drugo stran življenja v tej državi. Knjiga Leonarda Shapira o bodočnosti Sovjetske zveze⁺ je skušala ta problem proučiti še pred 20. kongresom Komunistične partije Sovjetske zveze. K pisanju knjige sta ga sili li zlasti vprašanji bodočnosti in miru, na katerega bo Sovjetska zveza imela ogromen vpliv. Shapira seveda zanima zlasti mir, toda ne prezre dejstva, da v današnjem malem svetu politično svobodni državljani Zapada ne sme zapreti oči pred dogodki na vzhodu in se nedolžno vpraševati, če je on varuh svojega brata.

Povzemimo torej glavne misli Shapirove knjižice:

Bodočnost Sovjetske zveze je pomembna za vse, saj je izjavljeni cilj njene vlade, zmaga komunizma po vsem svetu. Kot je trdil Lenin že leta 1919., je sožitje socialističnega in kapitalističnega sveta nemogoče: eden ali drugi bo končno zmagal. Izraz "zmaga" predvideva vojaški spopad in ta - notranji ali zunanji - je bil vodilna tema sovjetske politike od njenega začetka. Do približno leta 1934. je bil ta spopad notranje narave, saj dokler socializem ni bil ustvarjen, je bilo treba voditi razredno borbo. Po letu 1934. je bilo teže voditi to borbo, saj je bil socializem že zgrajen in je v Sovjetski zvezi obstojal samo en razred. Takrat je Stalin sprožil teorijo kapitalističnega obkrožanja Sovjetske zveze. Zaradi te takozvane nevarnosti od zunaj mu je bila potrebna vlada terorja in čistke so si sledile druga drugi. Še leta 1953. je "Pravda" zavrnila razne teoretike, ki so trdili, da zaradi obstoja socialističnega tabora imperializem kot tak ne predstavlja več nobene nevarnosti. "Pravdini" nameni so bili jasni: če državljani zvedo, da zunanjega sovražnika ni več, ni v njihovih očeh nobenega razloga za obstoj krute diktature, take kot je obstojala prej.

Nekateri, ki se zanimajo za bodočnost Sovjetske zveze in seveda tudi za bodočnost miru, bi radi vedeli, če je sploh možno verjeti komunističnim glavarjem v Sovjetski zvezi, da mislijo resno, ko govore o miru. Drugi pa verjamejo, da se s potrpežljivostjo da priti do trajne prilagoditve, ki bi zavarovala pravične interese obeh strani.

V naslednjem poglavju obravnava Shapiro vzroke hladne vojne in pride do zaključka, da Zapad za to ne nosi krivde. Na raznih konferencah je Roosevelt marsikdaj potegnil s Stalinom in ne s Churchillom. Združene države so javno objavile, da nameravajo umakniti svoje čete iz Evrope tekom dveh let po končani vojni, torej sploh ni moglo biti govora o kaki nevarnosti za Sovjetsko zvezo od strani Združenih držav.

⁺ Leonard Shapiro: The Future of Russia; Bellman Books, cena 3/6, strani 64. Izšlo leta 1955.

Že septembra 1945. so Združene države predlagale Sovjetski zvezi podpis sporazuma za dobo 25 let in popolno demilitarizacija Nemčije in Japonske v zameno za resnično svobodo v vzhodni Evropi, kar pa je Sovjetska zveza gladko odbila. Da je Moskvo vodila želja po vzpostavitvi komunističnih marionetnih režimov v vzhodni Evropi, je bilo dokazano leza 1948. v primeru Jugoslavije, ko je Sovjetska zveza prekinila z njo odnose, ker ta komunistična država ni bila za sovjetske pojme zadosti hlapčevska.

Shapiro govori nato o osnovah miru in ugotavlja, da je mir možen le med državami, kjer lahko javno mnenje izvršuje pritisk na vlado in kjer so vlade v dobrih odnošajih z narodi, katere predstavljajo. Potem razpravlja avtor o vprašanju, če želi Sovjetska zveza vojno ali ne in smatra, da je ne želi. Politika Moskve je, zanetiti razdor med državami zapadnega sveta in z oboroženim napadom manjših razmerij, tam kjer se ponuja za to prilika, izvleči zase koristi; n.p.r. v Koreji, kjer ni bilo ameroških čet. Vendar so sovjetski glavarji pristali na to vojno samo zato, ker so bili trdno prepričani, da bo vojna kratkotrajna in zmagonosna, sicer je ne bi podvzeli. Če Zapad ostane močan, Shapiro ne verjame v obstoj nevarnosti vojne.

V poglavju o moči in slabostih Sovjetske zveze pravi pisec, da je ena najpomembnejših močnih točk sovjetskega režima marksistični nauk, to je občutek gotovosti, da je komunizem zgodovinsko določena stopnja v razvoja človeške družbe. Ljudje, ki niso za marksizem, se naposled vdajo pod težo dokazov, da bo komunizem neizbežno zmagal, ker je pač taka logika zgodovine. Druga moč je občutek dinamičnega gibanja. Delavcem pravijo, da bodo oni pripomogli z delom k bolj rožnati bodočnosti svoje dežele in vsega sveta, čeprav je sedanjost slaba in vsega primanjkuje.

To sta dva pozitivna vira moči. Pasivna stran v Sovjetski zvezi pa je inercija: ljudje niso za komunizem, toda ker je že na oblasti, ne žele ničesar storiti proti njemu. V tem pogledu je odigrala svojo vlogo tudi osamljenost Sovjetske zveze: prebivalstvo ne ve, kakšno je življenje drugod po svetu in razen peščice ljudi, ki se še spomnijo življenja pred revolucijo, nihče ne pozna drugega sistema vladavine in nihče ne ve, kaj sploh bi ga utegnilo nadomestiti.

Tretja sila v Sovjetski zvezi je policija. Sicer je težko reči do katere mere je ta zanesljiva, toda ni dvoma, da je policija potrebna diktaturi pravtako kot je diktatura potrebna policiji. S propadom diktature bi se sprostile strasti maščevanja in prav člani policije bi plačali najhujšo kazen za svoja dela.

Med slabostmi, ki jih Shapiro vidi v Sovjetski zvezi, je pasivni odpor kmeta, ki je v načelu proti kolektivizaciji. Država ne more podvzeti proti kmetu terorističnih mer, ker je od njega odvisna preskrba z živežem in ker brez tega zastane v državi življenje. Druga slabost je izguba revolucionarnega zanosa: z uničenjem starega režima je zanos izgubljen in pojavila se je lastna korist zmagoslavne kaste. Pravtako se poklapajo interesi novega birokratskega razreda in zlasti tehokratov z interesi komunistične vlade. Ta dva razreda uživata ogromno veljavo in sta v relativno mnogo boljšem položaju kot isti stanovi drugod po svetu; nadaljnje uživanje predpravil je za ta dva razreda možno le v miru.

V zadnjem delu knjige govori avtor o nalogah svobodnega sveta. Ugotavlja njegovo slabost, ker se je sovjetski dinamični politik zperstavljal s čisto negativno politiko. Ta svet se je s koncesijami uklanjal začasni prilagoditvi, samo da bi ohranil mir in zadržal komunistično prodiranje, kjerkoli je bilo to možno. Nikjer ni bilo opaziti neke aktivne politike. Čas je prišel, da se tudi Zapad oprime dinamične politike kot odgovor taki politiki Vzhoda. Enako kot dela sovjetski režim na tem, da se konča vladavina svobode po svetu, morajo zapadne države preusmeriti svojo politiko proti nekemu pozitivnemu cilju in sicer da z miroljubnimi in zakonitimi sredstvi končajo nadvlado komunističnega sistema. Pri tem naj se zavedajo, da še nikdar ni obstala kaka vrsta vladavine, če se je prebivalstvo odločilo, da mora zginiti. Isto se bo zgodilo v Sovjetiji, če državljani spoznajo, da njihove koristi v miru, medtem ko njihovi gospodarji teže k vojni.

S tako novo politiko je treba seznaniti ljudi, ki se jih tiče. Morda bo mir na svetu odvisen od volje ljudi pod komunističnim režimom, da prisilijo svoje voditelje, da opuste doktrino, ki pelje le v vojno.

ZA OBLETNICO KOROŠKEGA PLEBISCITA.

Kdor je Slovenec, ga mora brigati in zanimati usoda slovenske zemlje in slovenskega naroda. Kajti narod je organizem in tudi zanj velja: če trpi en ud, trpijo vsi udje. Če se en ud počuti dobro, je to v prid in korist vsem udom.

Slovenska Koroška je del slovenske zemlje, zato mora njena usoda brigati vsakega Slovenca. Zato se vsako leto spominjamo koroškega plebiscita, ki se je vršil 10. oktobra 1920.

Kako je prišlo do plebiscita?

Prva svetovna vojna je bila končana. Narodna vlada v Ljubljani je stala na stališču, da se bo vse samo uredilo, kakor je prav in pravično. Le Dr. Janko Brejč, član te vlade, je bil mnenja, da je treba slovensko Koroško takoj zasesti. Tako v Celovcu kakor v Beljaku so bili prepričani da bodo slovanske čete zasedle Koroško. V Beljaku so napeli lepake: "Ostanite mirni, ko vkorakajo slovanske čete".

Vlada v Ljubljani je, z izjemo Dr. Brejčca, stala na stališču, da to ni potrebno. Tako je pretekel usodni november 1918. Ljubljana se zadovoljila s papirnati notami. Dne 5. decembra 1918. so v celovškem deželnem zboru proklamirali boj za Koroško, ki se je šele tedaj začel, potem ko je Ljubljana zamudila zlato priliko, ko bi lahko brez borbe zasedla slovensko Koroško.

Ta boj je priklical na Koroško ameriško Milesovo komisijo. Na podlagi mnenja te komisije je Wilson za Koroško zahteval plebiscit.

Ob koncu aprila 1919. so slovenske čete na Koroškem napravile ofenzivo, ki pa ni imela uspeha. Dne 2. majnika so nemške čete začele protiofenzivo. Še istega dne so zasedle Velikovec in do 7. maja so bile gospodar cele Koroške.

Ravno tri tedne pozneje, dne 28. maja 1919. so začele z napadom jugoslovanske čete in so 6. junija 1919: vkorakale v Celovec.

Dr. Steinacher piše v knjigi "Požar na Koroškem" (Feuerbrand in Karnten): "Od treh strani so korakali Slovani proti Celovcu. Na čelu svojih čet je vkorakal redoljubni in pravični polkovnik Milenković v mesto; pehota, nato topničarji s svojimi gorskimi topovi, ki so imeli že pet let vojne za seboj in končno konjenica. Na Zmajevem trgu (Novi trg) so taborile rjave postave Macedoncjev".

Vincenc Šumi, ponemčeni Slovenec, piše v svoji nemški knjigi "Boj za enotnost in svobodo Koroške": "Potrebno je ugotoviti, da so se obnašale srbske čete v Celovcu vseskozi korektno".

Jugoslovanska ofenziva je prišla prepozno. Wilson je neizprosno zahteval plebiscit.

Kaj moramo reči o tej zahtevi? Ta zahteva je bila krivična. Wilson ni poznal položaja na Koroškem. Nemška šola je že skozi polnih 50 let ponemčevala z vso brezobzirnostjo Slovence na Koroškem. Vzgojila je nov rod, pretežna večina glasovalcev je hodila v to šolo.

Nemška šola je učila slovenske otroke: "nemško je nobel, slovensko je grdo". Ta šola ni nikdar vzgajala slovenskih otrok na Koroškem v ljubezni do slovenske govornice in do slovenstva; naspotno: učila jih je prezirati in zaničevati vse, kar je slovensko.

Zato je treba reči: krivično je najprej pojaničariti narod, potem pa mu dati v roke plebiscit.

Nemška šola, ki je skozi polnih 50 let ponemčevala Slovence na Koroškem, je odločila koroški plebiscit. V takih razmerah je pravičen plebiscit nemogoč. To je glavni vzrok, da smo propadli pri plebiscitu na Koroškem.

Čuditi se moramo, da je bilo oddanih za slovansko državo še toliko glasov. V osemnajstih občinah je bila oddana večina glasov za Jugoslavijo. Te občine so (v oklepaju števila glasov za Jugoslavijo v odstotkih): I) Sele (97); 2) Blato pri Pliberku (85); 3) Slovenji Plajberk nad Borovljanci (79,5); 4) Bilžovs nad Rožom (79,4); 5) Bela pri Železni Kapli (78,5); 6) Žvabek pri Pliberku (75); 7) Zg. Vesca nad Rožom (69); 8) Svetnavas v Rožu (66); 9) Bistrica - Šmihel v Podjuni (65); 10) Loče pri Baškem jezeru (64); II) Ledence pri Baškem jezeru (58); 12) Libeliče pri Labudu (57); 13) Logavas pri Vrbskem jezeru (57);

I4) Bistrica v Rožu (55); I5) Libuče pri Pliberku (55); I6) Št. Jakob v Rožu (54); I7) Globasnica v Podjuni (54); Radiše pri Celovcu (51).

V trintridesetih občinah je dobila nemška država večino glasov. Vseh glasov za Jugoslavijo je bilo oddanih 15.279, za Avstrijo pa 22.025. V odstotkih: za Jugoslavijo 41, za Avstrijo 59. Večina za Avstrijo je znašala 6.746 glasov. Južno od Drave je bila večina glasov oddana za Jugoslavijo.

Samo v mestih in trgih Borovlje, Pliberk, Železna Kapla, Labud, Velikovec, Grebinj, ki so jih temeljno ponemčili z nemškimi šolami in z nemškimi otroški vrtci, je bilo oddanih za Avstrijo 5191 glasov. Okrog 2000 glasovalcev je prišlo iz nemških in ponemčenih mest (Celovec, Beljak, Št. Vid ob Glini, Gradec in Dunaj) glasovat v svoje rojstne občine in ti so skoro vsi glasovali za Avstrijo. Po nepotrebnem so priključili glasovalnemu ozemlju ponemčeno občino Puštrico, ki je dala za Avstrijo 634 glasov.

Koroški plebiscit je samo dokazal, da je nemška šola v petdesetih letih ponemčurila večino slovenskega prebivalstva na Koroškem in ga zastrupila in napojila z narodno brezbriznostjo ali pa celo z mržnjo do lastne narodnosti in jezika. In v takih razmerah je nemogoče, da bi pri ljudskem glasovanju zmagala slovanska država. Zato je bila v takih razmerah določitev plebiscita že sama po sebi krivična.

Eden izmed 15.279-tih.

PISMA UREDNIKU

"GOSPODARSKA ALTERNATIVA": G.urednik! Nadaljnje preklanje o "izkorišča nju delovne sile" pač ne bi imelo haska, a k pismom v KT 219 bi rad pripomnil, da se mi zdi zelo čudna pripomba Vašega predhodnika, da ekonomisti gledajo na probleme "skozi očala politične stranke, pokreta, ali svetovnega nazora, kateremu pripadajo." Gledanje na probleme se pač tiče ali dejstev ali mnenj. Treba je 1) ločiti med znanstvenimi dejstvi in mnenji. Na dejstva morejo politični nazori vplivati le v diktaturah, na škodo resnice. Z mnenji je drugače. A treba je 2) vedeti, da so osebna mnenja ali subjektivne cenitve o zadevah, ki jih znanstveno ni mogoče preveriti, le osebna mnenja in nič več. V diktaturah bodo ta na zunaj seveda uradno določena. A svobodni ljudje si jih bodo svobodno ustvarjali. Morda presega kranjsko zaplenkanost, a je na srečo le res, da si mnogi ljudje ne puste omejevati mnenj od ozkih in zarjavelih okvirov strank, pokretov, ali svetovnonazorskih taborov (kako je ta beseda zastarela!).

M.T.

"NEMCEM SO ZAGODLI": G.urednik! Izvajanja "bivšega častnika angleške vojske" so zanimiva, toda od vsega, kar je napisal, me najbolj čudi obup, v katerem se osebno nahaja in ki je razlog, da piše: "...naši listi izhajajo pač v tolažbo ljudem, ki živijo v obupu..." Če bi mi vsi živeli v obupu, sem gotov, da bi ne bilo niti enega lista niti kakršnekoli emigrantske akcije. Ne, emigracija ne živi v obupu, temveč v upu, da bodo njene sanje in njene želje postale stvarnost. Kdaj, kako in če bo sploh do tega prišlo, pa ne more nihče zagotoviti niti sebi niti drugim. Smo preveliki optimisti? Verjetno, verjetno...

B.častnik v jugoslovanski,
poljski in britanski vojski

"USTAVNA IN NEUSTAVNA VPRAŠANJA": G.urednik! V svojem članku (KT 220) piše g.Lovrenc ponovno kot tudi mnogi pred njim o "samoodločitvi" t.j. da imajo Hrvati, kot vsak drug narod, pravico do samoodločitve. Čeprav sem bil napaden i v Klicu Triglava i v Hrvatski zori, da osporavam hrvatskemu narodu pravico do samoodločitve, (kar pa ni res!), ponovno želim ponoviti svoje stališče, toda z drugimi besedami; prosim g.Lovrenca, da precizira važno stvar: Kadar on ali drugi razpravljajo o samoodločitvi, tedaj želijo v glavnem dokazati, da ima hrvatski narod pravico do samoodločbe. Do tu se z njimi v celoti strinjam. Vprašanje pa je, k d a j morejo Hrvati to pravico uporabiti. Moje mnenje je vedno bilo in ostaja, da jo mo

rejo Hrvatje (in tudi drugi narodi Jugoslavije) uporabiti šele tedaj, ko bo Jugoslavija postala demokratična in ko bo videti, da skupno življenje ni možno niti v zares demokratični Jugoslaviji. Drugo stališče, s kate = rim se ne morem strinjati, pa je n. pr. mnenje g. Anet Cilige, objavljeno v zadnji številki Hrvatske zore, kjer pravi za Jugoslavijo: "Velikosrbsko zgradbo - i materialno-državno i ideološko-politično - je treba najprej porušiti do temeljev, ustvariti suvereno hrvatsko državo, nato pa graditi hrvatsko-srbski sporazum na osnovi svobode in enakosti". Z drugimi besedami: g. Ciliga ni proti Jugoslaviji, če bo takoj po propasti Tita dana možnost Hrvatom (na podlagi pravice do samoodločitve), da ustanove svojo neodvisno državo, ki bi potem "na ravnoj nozi" razgovarjala s Srbi; on ne izključuje možnost ustanovitve skupne jugoslovanske države, če bodo razgovori uspeli. Na ta način so za Jugoslavijo tudi mnogi Hrvati iz HSS.

Nisem v stanju dognati, kako bi bilo danes moč te druge prepričati, da je pred samoodločitvijo potrebna demokratična Jugoslavija, koncesija, ki jo zahteva g. Lovrenc od vseh, t. j. "da kot izhodišče vzamemo Jugoslavijo". Iz članka je videti, da se g. Lovrenc očitno ne strinja z g. Ciligo; če bi bilo to mnenje le Ciligino, ne bi bila vsa stvar važna, toda tako gleda na stvar večina članov HSS.) Morda bi bilo dobro, da bi g. Lovrenc realističneje gledal na vprašanja, ki jih želi poenostaviti.

B. Simonič

STRANKE V EMIGRACIJI: G. urednik! Čudite se mnenju, ki sem ga izrazil v članku o "Slovenski Pravdi" v brošuri "Slovenci na Angleškem", da namreč člani Pravde smatrajo, da politične stranke ne morejo delovati in se razvijati v emigraciji. K temu pripominjate, da te stranke "delujejo in se razvijajo - doklejš, pa je seveda drugo vprašanje". Pri tem ste najbrže mislili na SLS, ki je nedavno ustanovila svoj odsek v Vel. Britaniji in s tem pokazala, da je še pri življenju. Toda to nima nobene zveze s tem kar sem zapisal v omenjeni brošuri. Kolikor mi je poznano, je bila Slov. Pravda vse od svoje ustanovitve pod pritiskom nekdanjih slovenskih političnih strank, da izjavi, da je tudi Slov. Pravda stranka, odnosno da se v nasprotnem primeru pridruži kaki drugi "obstoječi" stranki. To je bilo tudi postavljeno kot nekakšen pogoj za ev. sprejem v Narodni odbor odn. za reprezentacijo preko kake stranke, ki je že tam. K temu so občni zbori Slovenske Pravde izjavljali, da Pravda ni stranka. Glavni argumenti za tako stališče so vedno bili, da je 1) nesmiselno ustanavljati v emigraciji nove stranke in 2) da je nesmiselno vzdrževati mit o obstojanju strank v emigraciji. V begunstvu imamo nekatere predstavnike nekdanjih strank, toda to ne pomeni, da imamo stranke v emigraciji. Trditi kaj takega je velik nesmisel, ker je večina nekdanjih pristašev teh strank ostala doma - t. j. volivcev, ki danes predstavljajo precejšnjo neznanko. Stranka ima sredi sel samo doma na terenu, ko se s svojim programom bori za oblast na občinah volitvah. Obstoj slovenskih ali jugoslovanskih strank, kot organizacij je v deželah izven Slovenije in Jugoslavije z vidika državnih oblasti teh dežel nezakonit. Edino kar lahko obstoja, so predstavništva teh strank in iz tega vidika je edino možno gledati tudi na novoustanovljeno sekcijo SLS v Londonu. To pa ne pomeni, da se stranka zato "razvija". Im še nekaj: Kako morejo begunci, ki so že postali državljani te ali one države, delovati v strankah "stare domovine", ko pa to predstavlja mešana = nje v notranje zadeve "stare domovine"?

Ivan Stanič

(Stranke ne delujejo le na volitvah doma, temveč tudi na mednarodnih zborovanjih, v analizi položaja, izdajanem tiska, proučevanjen polit. vprašanj in iskanjem rešitev, politično vzgojo itd. To stranke delajo v emigraciji. Za to delo potrebujejo organizacijo in sredstva. Dejstvo je, da je n. pr. SLS danes širše in bolje organizirana, kot je bila med 1945. in 1950., in še raste, se torej razvija. - Bilo bi dlakocepstvo, če bi zahtevali od nje, da se ob začetku emigracije prekrsti in opusti naziv "stranka". Tako je bila poznana doma in zunaj ter je iz politično-kontinuitetnih in praktičnih razlogov prav, da je obdržala staro ime. Kot nima smisla ustanavljati nove stranke izven domovine, bi se pa stare stranke morale s časom vedno bolj zavedati, da izgubljajo tla v domovini, kjer novi rodovi rastejo brez njih. A prezreti ne gre dejstva, da je tam starim strankam nemogoče delovati. Zato na zapadu podpirajo politike-emigrante in razumejo, če imajo moralno, idejno in stvarno podporo somišljenikov, ki sestavljajo stranke. O preganjanju strank zaradi "nezakonitosti" še nismo čuli. Ne gre pozabiti dvojno državljanstvo! Zadnje vprašanje pa je nasloviti v Beograd. - Ur.)

CHURCHILLOVA PISMA

Koncem avgusta so objavili v Moskvi pisma, ki so si jih za časa vojne izmenjali Stalin, Roosevelt in Churchill. Dopisovanje je bilo zelo obsežno, saj je objavljenih pisem nič manj kot 900. Nekatera, zlasti Churchillova, so se tikala Jugoslavije, kar je razumljivo, saj je v Londonu sedela begunska kraljevska jugoslovanska vlada, Britanci sami pa so bili zainteresirani, da ne pride do prevelikega sovjetskega vpliva na jugovzhodu Evrope. Njihovi napor, da se prilagodijo položaju, zlasti v Jugoslaviji, in da rešijo, kar se rešiti da, niso imeli v Moskvi velikega odziva - a še manj pri Titu, ki je Britance do konca izigral in s sovjetsko potuho dokončno razbil sanje o nekakšni "fifty-fifty" razdelitvi interesnih sfer na Balkanu in v Jugoslaviji. Kar se tiče Amerikancev, predsednik Churchill ni delil Churchillovega nezaupanja do Sovjetov in tako sta oba zapadna zaveznika korakala v diplomaciji vsak po svoji poti, kar je škodovalo zavezniški stvari - in škoduje še danes.

Proces prilagoditve se je pravzaprav začel šele po teheranski konferenci, ko je postalo jasno, da je Churchillov načrt invazije na Balkan padel v vodo in se je težišče vojne proti Nemčiji premaknilo v zapadno Evropo, Italijo in Francijo. Takrat se je Churchill odločil stopiti v neposredno zvezo s Titom. Dne 5. januarja 1944, je Churchill pisal Stalinu: "Moj sin Randolph se bo skupno z brigadirjem Macleanom, ki je šef naše misije, spustil pri Titu, tako da bom dobro informiran. Vsi oficirji so dobili nalogo, da delujejo v tesnem sporazumu z misijo, ki jo boste poslali Vi."

Tri dni kasneje, 8. januarja, je Churchill pisal Titu in mu zagotavljal, da Angleži nimajo nikakega namena diktirati bodočo vlado v Jugoslaviji, kakor tudi, da se je angleška vlada odločila, da preneha podpirati Dražo Mihailovića in prenese vso pomoč na Tita. V istem pismu se je Churchill izgovarjal, da njegova vlada ne more prekiniti odnošajev s kraljem Petrom, toda poudaril je, da bo v bodoče vsa britanska vojaška pomoč v Jugoslaviji šla k Titu. "Lahko ste prepričani," je pisal Churchill, "da bom delal v najtesnejšem stiku s svojima prijateljema maršalom Stalinom in prezidentom Rooseveltom. Iskreno upam, da bo vojaška misija, ki jo misli poslati v Vaš štab sovjetska vlada, enako delovala v sporazumu z angloameriško misijo pod vodstvom brigadirja Macleana. Prosim Vas, pišite mi preko brigadirja Macleana in javljajte mi o vsem, kar se Vam zdi, da bi moral vedeti, tako da Vam bom lahko pomagal." Prepis tega pisma je Churchill poslal 12. januarja tudi Stalinu. Ta je potrdil pismo z lakonsko pripombo: "Vaše sporočilo Titu, katerega tako boste drite s svojo pomočjo, bo imelo velik pomen."

24. januarja 1944. je Churchill obvestil Stalina, da sta njegov sin Randolph in brigadir Maclean srečno prispela v Titov štab. V pismu 19. maja je Churchill sporočil Stalinu, da so odnosi med angleško in sovjetsko vojaško misijo pri Titu odlični in izrazil upanje, da bodo taki ostali v bodoče. 10. avgusta je Churchill obvestil Stalina, da se bo v kratkem napotil v sredozemsko področje in da se bo sestal s Titom ter da mu bo poslal poročilo o tem sestanku. Stalin je na vsa ta pisma odgovarjal na kratko, ne da bi dajal kakršnekoli protipredloge. Očividno je bilo, da Sovjetom britanska pomoč Titu ni bila všeč, zlasti še ne, ker sami ni so nudili Titu nobene praktične podpore. Sovjeti so med tem raje delali po svojih in prodirali vse bliže Jugoslaviji ter s tem spravljali Britance in Amerikance v politično zadrego. Zgodilo se je celo, da so ameriška letala napadla ruske čete v jugovzhodni Srbiji in da sta obe strani imeli večje izgube, ko so ruska letala prišla vojski na pomoč. Toda zapadni zavezniki, ki so svojo vojno aktivnost prenesli predvsem na zapadno fronto, niso mogli več zaustaviti toka dogodkov. Sporazum "fifty-fifty" je bil pogažen.

28. aprila 1945. je Churchill pisal Stalinu: "Dolžnost mi narekuje, da Vam povem, da je tok dogodkov v Jugoslaviji takšen, da ne vidim, da bi bilo razmerje interesov v razmerju 50:50. Maršal Tito je postal po polen diktator. Izjavil je tudi, da je predvsem vdan Sovjetski zvezi. Če"

prav je dovolil vključitev članov kraljevske jugoslovanske vlade v svojo vlado, je teh članov samo šest v primeru s petindvajsetimi, ki jih je on osebno imenoval. Imamo tudi vtis, da se Tito ne posvetuje z njimi o vprašanjih visoke politike in da predstavlja to začetek enopartijskega sistema."

V kasnejših pismih Stalinu je Churchill izrazil bojazen, da bo sovjetska politika povzročila razcep na dva tabora, kar bi utegnilo imeti težke posledice. Stalin se na ta Churchillova opozorila ni oziral. In ko se je Churchillova bojazen uresničila, je Churchill prenehal naslavljanje pisma na "prijatelja Stalina".

I.S.

PISMO IZ AMERIKE
(Od našega dopisnika)

V enem svojih pisem sem obljubil, da na kratko opišem slovenske novonaseljenske organizacije v Clevelandu ter njihovo delovanje. Število teh je precejšnje, morda preveliko. Clevelandski Slovenci bi verjetno imeli samo korist, ako bi se vse te organizacije povezale v nekakšno matično telo, ki bi registriralo delovanje posameznih skupin ter povečalo učinkovitost njihovega delovanja, kakor tudi omogočilo dostojno predstavništvo slovenskega kulturnega življenja, kadar nastane potreba po tem.

Najstarejša organizacija ter obenem menda edina, kjer so združeni "stari in novi" je tako zvana "Liga katoliških slovenskih Amerikancev". Liga je v svojih početkih, ki segajo v leto 1948., predvsem olajšala praktično vsem novodošlecem prihod v USA. Ko je priseljevanje nekako ponehalo, se je organizacija lotila dobrodelne aktivnosti, predvsem v korist ljudem, ki so iz enega ali drugega razloga obtičali v begunskih taboriščih, pa tudi potrebnim v domovini. Razširjena je Liga po vseh slovenskih naselbinah v USA in Kanadi ter deluje preko svojih "Slovenskih pisarn". V Clevelandu je Liga prav kmalu dobila pomoč v "Slovenskem odru", ki si je nadel nalogo predvajati dramske predstave predvsem odn. izključno v korist Lige. Ko se je tako Liga s časom prelevila v nekako "pridobitno" organizacijo, katere vse delovanje je slonelo na prispevkih in kampanjah, je postal tudi Slovenskemu odru skoraj poglobljen materialni namen, to je materialni uspeh vsake prireditve. "Nam utile je zrno, dulce pleva", tako nekako bi mogli označiti položaj, v katerem se je znašel "Slovenski oder". Rezultat je bil seveda jasen, nivo prireditev je padel in nekatere izmed njih so bile prave polomije.

Od časa do časa se v zvezi z delovanjem Lige in Odra pojavijo razne govorice, ki jih merodajni doslej še niso prepričljivo zavrnil. Liga je ponovno izjavljala, da je njeno delovanje bazirano predvsem na krščanski dobrodelnosti ter medsebojnemu zaupanju odn. zaupanju v vodstvo organizacije. Čeprav bi verjetno večina ljudi, ki Ligi prispevajo na en ali drug način, želela več informacij o upravljanju s fondi, je vendar treba ugotoviti, da so vse kritike ostale na nivoju govoric ter da doslej nihče ni prinesel kakršnihkoli dokazov za upravičenost tega kritiziranja.

Druga najstarejša organizacija v Clevelandu je Akademski klub "Krog", ki je bil ustanovljen poleti 1950. Prva leta je bil ta klub edini torišče slovenskih intelektualcev ter je v sebi, kljub svojemu, rekel bi revolucionarnemu značaju, uspel združiti ljudi različnih pogledov. Kje in kako je nastala razpoka v odnosih Kroga do ostalih je težko ugotoviti odn. dokazati. Začuli so se glasovi, da širi klub liberalizem ter da radi tega ne spada v katoliško skupnost. Ko je potem v privatnem razgovoru po enem Krogovih sestankov nek član kritiziral slovenski klerikalizem in njegove predstavnike, je bila mera polna. Izšlo je nekakšno "protestno pismo", v katerem so bili pozvani vsi "katoliški" akademiki, da se Krogovih predavanj več ne udeležujejo odn. da klub zapuste. Da si je po tem izpadu udeležba na Krogovih večerih res upadla, je klub vendarle uspešno prevedril nevihto ter svoje delo še danes nadaljuje.

Neposredno udeleženo pri izpadu proti "Krogu" je bilo takoimenovano "Slovensko katoliško akademsko starešinstvo", ki je bilo ustanovljeno nekaj let za Krogom ter je zadnje leto ali še dalj praktično neaktivno.

Na glazbenem polju deluje pevski zbor "Korotan", ki šteje 60 glasov. Izdal je prvo "long-playing" ploščo, prireja letne koncerte, nastopil je (Zaključek na 16. strani)

KUŠČARJA ZA KOSILO?

V nemških, francoskih in švicarskih izložbenih oknih lahko med delikatesa mi naletite dandanes tudi na jugoslovanske žabe, kače, kuščarje in želve. Ako bi bilo možno izvažati tudi polže, bolhe in stenice, je gotovo, da bi Jugoslavija bila med največjimi dobavitelji, saj se sedanji režim trudi, da proda v tujino vse, kar se prodati da in s tem pokrije vsaj nekaj deficita v zunanje-trgovinski bilanci, ki stalno narašča in ga do neke mere krije ameriška pomoč. Vedno večji poudarek na kmetijstvu in lahki industriji je neposredna posledica tega stanja, ki je šele pred nedavnim začelo resno ogrožati jugoslovanske finance. Vojna škoda, ki so jo prizadeli Jugoslaviji nemški in drugi okupatorji, je v glavnem poplačana in Titov režim je prišel v položaj, ko mora jesti iz rok v usta.

Dokler je pritekala trojna pomoč (ameriško-angleško-francoska) in so reparacije polnile državno blagajno, si jugoslovanski zunanje-trgovinski uradniki niso preveč belili glave, tudi ko so tuja podjetja bodisi odklanjala kupčije bo disi vračala blago zaradi slabe embalaže in kakovosti. Danes pa, ko že gre za bitiali ne biti, so se prilike v mnogočem izpremenile. Carinski uradniki imajo sedaj naročilo, da pregledajo tako kakovost kot embalažo izvoznih predmetov in zavrnejo vse one, ki ne odgovarjajo predpisom. To velja predvsem za kmetijske izdelke.

Druga posledica spoznanja, da je konec umetnega povečevanja narodnega dohodka, je karakterizirana v investicijah, ki se v veliki meri uporabljajo za izboljšanje voznega parka in prometnih žil - cest, železnic in pristanišč. Brez tega si je težko predstavljati dobro urejen izvoz in stabilno notranje tržišče. Blagovna izmenjava s tujino po morju se je povečala v primerjavi z letom 1939 dva in polkrat, medtem ko trgovska mornarica razpolaga komaj z okroglo tričetrt predvojne nosilnosti. To pomeni, da mora Jugoslavija plačevati tuje ladje za prevoz svojega blaga in to ne v dinarjih, marveč v dolarjih. Samo lansko leto je Jugoslavija plačala na ta račun 47 milijonov dolarjev. Jugoslovanske ladjedelni ce sicer delajo s polno paro, toda spet v glavnem za izvoz. Tako gradijo deset ladij za Burmo, dve za Švico, osem za Poljsko, osem za Anglijo in celo pet za Združene države. Domača trgovska mornarica se bo predvidoma povečala za kakih 400.000 ton nosilnosti do 1961. leta. Sedaj so odprli tudi novo trgovsko pristanišče v Zadru.

Povečanje narodnega dohodka se nadalje obeta od novega letališča pri Surčinah, štirinajst kilometrov od Beograda, ki bo začelo obratovati čez dve leti. To letališče bo imelo 2135 metrov dolgo betonsko stezo, na kateri bodo lahko pristajala tudi najtežja letala na reaktivni pogon. V primeru z zemunskim letališčem, na katerem je lansko leto pristalo že kakih 4.000 letal, bo novo letališče lahko uporabilo kakih 6.000 letal. Predstavljalo bo pomembno križišče za mednarodni zračni promet in bo lahko sprejelo dnevno kakih 1500 potnikov. Vse to bo nedvomno povečalo dotok tujih deviz.

Tujski promet

Turizem je enako v ospredju kampanje, da pride država do lažje prisluženga denarja. Na tem področju so ogromne možnosti, ki jih predvojna Jugoslavija ni znala izkoristiti. Zahvaljujoč seveda "znamenitosti" povojne Jugoslavije se je turistični promet tako povečal, da postaja resen tekmeec francoski Rivieri, švicarskim Alpi in napoletanskim kanzonetam. Število obiskovalcev postonske jame sega v stotisoče in prav toliko tujih turistov prihaja vsako leto na Jadran in zadnje čase tudi že na smuko v Slovenijo, kjer so začeli uvajati žične vzpenjače. Angleški BBC televizijski program je prikazal film o dubrovniških letnih igrah, ki so v mnogočem podobne festivalom v Edingburghu in Salzburgu. Po oceni BBC-ja je ta film opazovalo okrog devet in pol milijona Angležev. Ameriški magazin "Life" je posnel številne fotografije z Jadrana za posebno avgustovo izdajo o Jugoslaviji. Ameriška ekipa "World Highway Expedition" je enako posnela dokumentarni turistični film o Jugoslaviji, medtem ko bo barvni film "Med tisočerimi otoki", ki ga je posnel Jadran film iz Zagreba prikazan na svetovni turistični razstavi v Bruslju leta 1953. "Connaissance du Monde", ki organizira predavanja po Franciji in Belgiji, bo prav tako posnela barvni film. In tako dalje.

Seveda, izgleda, da se turistični promet ne razvija brez vsakih težav. Poznano je dejstvo, da so obmejne jugoslovanske oblasti zaplenile veliko število

tujih avtomobilov, ker so prevažali "tihotapsko blago". Zahodna Nemčija je bila med najbolj prizadetimi in je terjala od jugoslovanskih oblasti uradno odškodnino. Pred nedavnim je bil v Mariboru aretiran Fritz Pacher iz Innsbrucka, kateremu očitajo, da je "organiziral zbiranje zaupnih podatkov za neko tujo obveščevalno službo". Z njim vred so se znašli v zaporu tudi nekateri drugi jugoslovanski državljani. Profesor Habe iz Zahodne Nemčije je odnesel iz postonjske jame nekaj "človeških rib" (*proteus anguineus*), ki jih ni najti nikjer drugje v Evropi, in jih spustil na svobodo v podzemskem jezeru Olmensee blizu Rubenlanda v hribovju Hartz. Te ribe je baje dobil kot darilo, ko se je lansko leto mudil v postonjski jami na znanstvenem raziskovanju, sedaj pa privabljajo turisti v Rubenland. Jugoslovanske oblasti so zaradi tega uvedle preiskavo, da ugotovijo, kdo je dal dovoljenje za to "darilo".

Kako resno jemljejo oblasti turistični promet se vidi tudi iz dejstva, da so več let popravljali in obnavljali cerkev sv. Sofije v Ohridu, ki je arhitekturni spomenik iz 11. stoletja in bo odprta kot muzej.

Zaslужek na tujem

Drug način večanja narodnega dohodka predstavljajo tudi dela in usluge "ne razvitim deželam"; kot so n. pr. Indonezija, Burma, Egipt in Abesinija. Jugoslavija je gradila luko Latakia v Siriji, podjetje "Pomgrad" pa je izdelalo načrt za zgraditev luke Asab, ki bo služilo kot glavna abesinska uvožno-izvozna žila. Vodstvo v centralni etiopski vojaški bolnici in eni civilni bolnici v Adis Abebi je v rokah jugoslovanskih zdravnikov, v lukah Asab in Masau pa pilotira ladje večje število jugoslovanskih pomorskih kapitanov. Eden izmed glavnih svetovalcev abesinskega kmetijskega ministrstva je Jugoslovčan, a dva jugoslovanska strokovnjaka sedita v upravi edine etiopske tovarne cementa. Svetozar Vukmanović je pred nedavnim ponovno obiskal dežele jugovzhodne Azije v upanju, da naveže nove stike in dobi nove odjemalce.

V okviru posebnih agencij Združenih Narodov se vrši izmenjava strokovnjakov, tako da prihajajo številni tujci na delo v Jugoslavijo in številni jugoslovanski strokovnjaki na delo v druge dežele. Dr. Norbert Neubauer, fiziolog in profesor medicinske fakultete na ljubljanski univerzi, je bil na Ceylonu v zvezi z zatiranjem tuberkuloze. Dr. Bojan Pirc iz zveznega zavoda za ljudsko zdravje je bil dlje časa v Egiptu. Dr. Ernest Gergeli je pripravil načrt za razvoj usnjarske industrije v Indoneziji. Poznano je, da je jugoslovanska usnjarska industrija na visoki stopnji. Vladimir Antolič iz Zagreba se že četrto leto bavi s problemi mestnega planiranja v Burmi. Dr. Ante Vulčić je leto dni po magal zatirati venerične bolezni v Siamu, a dr. Svetislav Pošćić trahom v Perziji. In podobno.

Seveda, vse to še ne pomeni, da se bo sedaj življenjski standard navadnih jugoslovanskih državljanov občutno zvišal odnosno da se bo zvišanje poznalo v relativno kratkem času. To se vidi tudi iz uredbe zveznega izvršnega sveta, ki odpravlja carino na uvoženo blago, katerega vrednost ne presega 50.000 dinarjev, pod pogojem, da posamezni predmeti ne presegajo potreb enega gospodinjstva. Ako gotovi predmeti to presegajo, potem je treba plačati carino na vrednost, ki presega omenjeno vsoto. Isto velja za blago, ki ga uvozijo "tuji državljani jugoslovanskega porekla" in jugoslovanski državljani z bivališčem v tujini, ki obiščejo sorodnike v Jugoslaviji. Toda ti lahko prinesejo s seboj blago v vrednosti do 150.000 dinarjev ne da bi plačali carine. Enako se sedaj carina ne plača več na darilne pakete, ki ne presegajo vrednosti 20.000 dinarjev. Vrednost dinarja se običajno obračunava po razmerju ene angleške funte za 1.680 dinarjev, torej dvojna uradna cena (1:840). Zato se lahko počutijo srečne oni, ki imajo sorodnike izven Jugoslavije in ki jim lahko pogosteje pošiljajo pakete. Ostali se bodo morda še nekaj časa morali zadovoljevati z lovom na kuščarje in kače.

(IS)

Znižujemo naročnino za polovico leta vsem novim naročnikom, ki se naroče na Klič Triglava do 15. decembra. Dobili bodo šest številok za 10/- odnosno £ 1.50. Vabimo Vas, da naročite list svojim prijateljem za Božič kot malo darilo. Nove naročnike bomo pisмено obvestili o Vašem darilu. Izkoristite to priložnost: pomagali ne boste samo Kliču, ampak se Vas bodo Vaši prijatelji spomnili vsaj šestkrat v pol leta - in to samo za deset šilingov odnosno poldrugi dolar. Uprava K.T.

BM/TRIGLAV, LONDON W.C.1. - Letna naročnina 24/- odnosno £ 3.50.

R A Z G L E D I

KONGRES HSS: Konec julija se je vršil prvi kongres Hrvatske seljačke stranke v Svobodni Evropi ob priliki proslave 25-letnice hrvatskih kmečkih organizacij v Belgiji. Tega kongresa se je, po poročilih hrvaških časopisov udeležilo mnogo Hrvatov z vseh delov sveta. Poleg tega je bilo prejetih mnogo pisem, telegramov in čestitk od onih, ki se ga niso mogli udeležiti. Kongres je izjavil, da organizacije HSS izven domovine niso emigrantske organizacije, niti ne vodijo kako emigrantsko politiko. One so sestavni del HSS. Poleg tega se je na kongresu razpravljalo o slogi med Hrvati in medsebojni strpnosti, ki je na žalost v emigraciji ni.

Dr. Juraj Krnjevič je izjavil v svojem govoru na kongresu (poleg ostalih govornikov, ki so slično govorili), da je želja vseh Hrvatov neodvisna Hrvatska, suverena država, sklicujoč se pri tem na "sveto pravo samoodločbe". S kongresa je bila tudi poslana "Poslanica hrvaškemu narodu v domovini", ki vsebuje razčlenitev sedanjega komunističnega režima, predvidevanja za bodočnost in pojasnilo o "zgodovinski važnosti HSS v današnji narodni borbi za svobodo in samostojnost".

VSESRBSKI KONGRES: Kot sem že preje poročal je bil Vsesrbski kongres, ki bi se moral vršiti junija tega leta, odložen za nedoločeno dobo. Medtem pa je prišel v Evropo, ob priliki nedavne poroke princa Tomislava, srbski ameriško-kanadski vladika Dionisije, kateremu je s strani "Akcijskega odbora za sklicanje vsesrbskega kongresa" dano pooblastilo, da skuša dobiti blagoslov Srbov iz Jugoslovanskega narodnega odbora za gornjo akcijo. Vladika Dionisije je po povratku v Ameriko obvestil Akcijski odbor, da je v več točkah dosežen sporazum s Srbi iz Londona - g.g.S. Jovanovićem, B. Vlajićem, B. Jevtićem, R. Kneževićem in M. Tupanjaninom. Akcijski odbor je potem odločil da g.g. Dr. Milan Gavrilović in Konstantin Fotić pripravijo za naslednjo sejo načrt definitivnega besedila programa.

Akcijki odbor se je ponovno sestal 18. avgusta, da razmotri vprašanje načrta, katerega so izdelali g.g. Dr. M. Gavrilović in K. Fotić, in s katerim da so v načelu soglašali omenjeni Srbi iz Londona.

"Načrt predloga nacionalno-politične osnove Srbskega Narodnega Odbora" vsebuje v kratkih obrisih sledeče točke:

1) Ustanovil se bo SRBSKI NARODNI ODBOR v svobodnem svetu, kateri bo zajemal razne srbske organizacije, naštete v načrtu, kakor tudi razne predstavnike vojske in javne delavce "ki so se izkazali s svojim nacionalnim delom".

2) "Cilj Srbskega narodnega odbora je:

a) da brani interese srbskega naroda in se bori za zedinjenje vseh srbskih pokrajin v državi Jugoslaviji v eno nacionalno edinicu!"
b) da se zavzema za integralno zaščito meja države Jugoslavije in za njeno neodvisnost;"

c) ... (brezkompromisna borba proti komunizmu) ...

d) osvoboditev srbskega naroda in Jugoslavije od komunistične tiranije in "vzpostavitve demokratskega reda v ustavni in parlamentarni monarhiji Jugoslaviji z dinastijo Karadjordjevićec in kraljem Petrom II, pri čemer suverena odločitev pripada izključno narodu po njegovih svobodno izbranih predstavnikih."

3) Srbski narodni odbor bo izvolil "en edini izvršni odbor", a deloval bo po posebnem poslovniku.

4) "Srbski narodni odbor se bo zavzemal za sestavo reprezentativnega Državnega odbora za osvoboditev Jugoslavije, ki naj bi zajel vso demokratsko emigracijo Srbov, Hrvatov in Slovencev."

5) Izdelava proglasa emigraciji in spomenic inozemstvu v katerih bodo omenjeni tudi zločini ustašov, komunistov in drugih nad srbskim narodom.

Na prihodnji seji bo Akcijski odbor razpravljajal o listi članov Srbskega narodnega odbora, o izvršnem odboru, poslovniku in o kongresu.

Po tolikem času izgleda, bodo Srbi le prišli do svojega "predstavništva", a koliko časa bo ono živelo bo pokazala bodočnost. Organizacije namreč, ki so ta "načrt" podpisale so kaj čudna mešanica. Predvsem

je čudno, da se med ostalimi organizacijami nahaja tudi srbska pravoslavna Cerkev. Ta bi morala biti povsem neutralna, iznad in izven SNO, ker so velik del njenih vernikov, na primer Zboraši, ki ne bodo hoteli, ali pa ne bodo sprejeti, v SNO. Poleg tega je v načrtu nekaj, kar bo v veliki meri odbijalo jugoslovansko nastrojene Slovence in Hrvate. To je borba "za zedinjenje vseh srbskih pokrajin v državi Jugoslaviji v eno srbsko narodno edinico in celoto". Vnašanje tega je kapitulacija zmernih Srbov pred veliko-Srbi, ki se nahajajo v odboru. Druga stvar, ki bo tudi v veliki meri odbijala znaten del Srbov, Hrvatov in Slovencev, je vztrajanje na monarhiji. Tudi to je popust grupe Srbov v odboru zagriženim monarhistom. Medtem pa je londonska "Poruka" objavila izjavo g.g. Jovanovića, Vlajića, Jevtića, Kneževića in Tupanjanina, po kateri imenovani niso niti videli niti odobrili zadevni program zamišljenega Srbskega narodnega odbora, kot ga je objavil ameriški srbski tisk.

Predno sploh pride do ustanovitve "reprezentativnega Državnega odbora za osvoboditev Jugoslavije" je vprašanje, ali se more razčistiti problem srbsko-hrvatskih meja, ker je iz načrta jasno, da obstojanje Bosne in Hercegovine, kot nekakega mejnega ozemlja med Srbi in Hrvati, ne pride v poštev. Tako se bodo še naprej veliko-Srbi prerekali z veliko-Hrvati, kje bo meja med njimi. Da se pa v načrtu sploh ne omenja Makedonija, ki se verjetno smatra kot "srbska zemlja", ni nič čudno.

Če naj bi gornji načrt služil kot osnova tudi za "Državni odbor za osvoboditev Jugoslavije" potem do tega odbora ne bo nikoli prišlo, razen, če se ne uporabi stara praksa, zelo stara praksa, da Srbi iz SNO izberejo Slovence in Hrvate za ta jugoslovanski odbor, brez oziroma, če se ti ljudje morejo šteti med "javne delavce, ki so se izkazali s svojim nacionalnim delom".

"ZGREŠENA KARIJERA": Pod takim naslovom se je HRVATSKA ZORA (dvojna številka september-oktober 1957) po "dolgem razmišljanju" odločila odgovoriti na najnovejšo "simoničijado" v KT (27.7.57). HZ se čudi moji "specijalni logiki, za katero ne veljajo pravila navadne ljudske logike" in hoče na vsak način dokazati, da je ona glasilo demokratske skupine, ki se "goreče in brez prestanka zavzema za demokratske metode pri reševanju nacionalnih vprašanj, kakor tudi za demokratsko ureditev naše južnišnje skupne države".

Totalitarna skupina "Zbor" je pred vojno predstavljala neznameniten politični faktor. Bila je to skupina neliberalnih, nedemokratskih, reakcionarnih ljudi, katerih ideologijo je formular pokojni Dimitrije Ljotić, ki je vzel nekaj malega od nacizma, fašizma in Tolstojevega krščanskega anarhizma, in temu dodal specialno vrsto Ljotičevega fevdalizma. Kot mnoge slične skupine (Borbaši, Orjunaši itd) bi se tudi "Zbor" v rednih razmerah stopil in izginil. Vojna in nemška okupacija pa sta iz "Zbora" naredili važen faktor v okupirani Srbiji. Pod zaščito nemških bajonetov je "Zbor" postal zloglasen, bogat, odlično hranjen, oblečen in oborožen okupatorjev instrument. Na hrbtiv Nemcev, ki so se umikali iz Jugoslavije, je prišel "Zbor" v emigracijo s skoraj popolnim kadrom "intelektualcev", dobro organizirano politično vojsko in s pravljico, da je vsestransko sodelovanje z okupatorjem služilo le reševanju srbskega naroda. Po prihodu v emigracijo so oni upali, da bo vsakdo pozabil njihove zločine v okupirani Srbiji in da bo prej ali slej ostala emigracija, med katero je bilo malo število intelektualcev, sprejela duhovno vodstvo "Zbora", najprej z njimi sodelovala, nato pa se jim neopazno podredila. Srbi-zboraši so, na primer, takoj po prihodu v emigracijo začeli slaviti Dražo Mihailovića istočasno s svojim Kostom Mušickim. Reakcija je bila nepričakovana. Z vseh strani so začeli protestirati demokratski Srbi in razkrivati resnico o "Zboru" in njegovi vlogi med okupacijo. Na isti način je bil prepričan potkus Srbov-zborašev, da se vrinejo in potem zakulisno kontrolirajo srbsko Cerkev in srbske izseljenske organizacije.

Ker z vsem tem niso uspeli, so Srbi-zboraši (katerih glasilo je časopis ISKRA), še kar naprej tolkli na svoj boben, točili krokodilje solze, češ v emigraciji ni sloge (ker demokrati nočejo z njimi so-

delovati) in dokazovali da so oni največji "antikomunisti", a pri tem zamolčali, da so tudi anti-demokrati. Vsi načrti Srbov-zborašev za njihovo rehabilitacijo, infiltracijo in vodstvo srbske emigracije pa so doživeli popoln polom.

Kar se tiče Hrvatov-zborašev, katerih glasilo je HRVATSKA ZORA, ki pa so številčno mnogo šibkejši od Srbov-zborašev, je situacija slična, vsaj kar se tiče poizkusa, da vodijo Hrvate-jugoslovane. Hrvati-zboraši se poizkušajo udinjati dr. Mačku odnosno HSS - brez uspeha. Medtem ko se Srbi-zboraši v ISKRI ne drznejo izdajati za "goreče demokrate", ker se zavedajo, da bo to naletelo na slab sprejem pri demokratskih Srbih, ki bi ponovno začeli navajati seznam zboraških zločinov, se Hrvati-zboraši lahko mirne duše izdajajo v HRVATSKI ZORI kot "goreči demokrati", ker demokratske Srbe pisanje Zore malo zanima, Hrvate iz HSS pa še manj, razen kadar od časa do časa neki Simonič napiše "simoničijado", ki razjezi HRVATSKO ZORO. Uredništvo Zore je veselo, kadar jo poedini Hrvati napadajo da je "jugoslovanska", češ da s tem ko napadajo hrvatski šovinizem "služijo veliko-srbstvu". Takšna kritika jim je ljuba, tako kritiko iščejo in žele. Vsaka druga kritika je prepovedana, ker oni so vendar "goreči demokrati" - črne črke na belem papirju to dokazujejo!

Od samega začetka, piše v omenjenem članku, HRVATSKA ZORA je trdila, da je "glasilo Hrvatov ki hočejo Jugoslavijo, kar pomeni Hrvatov iz "Zbora", a ne samo njih". Nepoučen bralec bi mogoče mislil, da so Zoro začeli izdajati demokratski Hrvati, ki žele Jugoslavijo, ki bi v svoje vrste radi sprejeli tudi Hrvate-zboraše. Resnica pa je ta: HRVATSKO ZORO so osnovali Hrvati-zboraši, ki bi hoteli, da bi ta bila glasilo tudi drugih Hrvatov-Jugoslovanov. Razlika je, mislim, jasna. Zora je v rokah Hrvatov-zborašev, ki ji finančno pomagajo Srbi-zboraši. Radi modrega sklepa vodstva "Zbora", da v emigraciji ne sprejema nove člane, so oni seveda v stanju, da dokažejo, da njihove organizacije in časopisi v emigraciji niso zboraški, ker večina ljudi, ki so z njimi, niso člani "Zbora", a "pozabijo" pojasniti, da bi ti ljudje radevolje postali člani "Zbora", če bi ne bilo omenjenega sklepa. Mogoče pa na ta način tudi Zora našteje imena Hrvatov, za katere je ona glasilo, ki pa niso člani "Zbora", ker jim pač ni mogoče, da postanejo člani.

Članek "Zgrešena karijera" se končuje tako: "...g. Simonič bi dal dušo za lov na čarovnice. Škoda, velika škoda, da ga ni poznal pokojni McCarthy, ali še boljše - pok. Višinski za časa svoje prokurature. Kje bi bil konec super-demokratski karijeri g. Simoniča". Hrvatska zora uporablja star, prastar trik: "držite tatu!" in jaz moram biti nedvomno globoko zahvalen tem "brezkompromisnim anti-komunistom" in "gorečim demokratom", da me niso proglasili za komunista, zato ker sem se drznil napisati o njih resnico.

B. Simonič

(Zaključek z 11. strani):

na televiziji, na Voice of America, sodeloval pri jugosl. folklorne filmu. V collinwoodski naselbini se udeje tvuje dramatsko društvo "Lilija". V novem "Baragovem domu" je našlo svoj dom Mladinsko društvo "Kres", sprva zamišljeno kot podmladek SLS. Ob nastanku je najavilo precejšen program, ki pa še čaka uresničitve. - Letošnjo pomlad se je pojavil tudi pesvki zbor "Slavček". Obstoja že več let tudi "Slovensko-Ameriški oktet" pri slovenski maši pa poje cerkveni pevski zbor "Lira". - Omembe vredna je gotovo tudi slovenska ura na radijski postaji WERE, ki jo podpirajo oglasi trgovcev, a je v petih letih pripravila vrsto prijetnih programov. Organizacija, ki se ponaša z največjim številom članstva, pa je odsek Slovenske ljudske stranke. O njenem delovanju je pravzaprav težko kaj pisati, ker se le redko pokaže kot tako, pač pa smo ob priliki strankinega sestanka ali občnega zbora brali s presenečenjem o celi vrsti aktivnosti in akcij, ki da so bile organizirane od stranke, dasiravno se o tem ni vedelo v času akcij samih.

Meseca julija je bil ustanovljen odsek "Zveze slovenskih protikomunističnih borcev", ki ima centralo v Argentini ter skrbi za povezavo bivših bojnikov ter zbiranje dokumentarnega in ostalega gradiva, nanašajočega se na slovensko revolucijo.